

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 53/06-19

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 22. februára 2006 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. A. T., bytom R., zastúpenej advokátkou JUDr. V. N., B., ktorou namietala porušenie čl. 2 ods. 2, čl. 12 ods. 1, čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a 3 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj čl. 2 ods. 2, čl. 7 ods. 1, čl. 36 ods. 1 a 3 a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd v konaní vedenom na Najvyššom súde Slovenskej republiky pod sp. zn. 1 Cdo 27/2005, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. A. T. o d m i e t a pre zjavnú neopodstatnenosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Podaním z 20. januára 2006 doručeným Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 6. februára 2006, označeným ako „*Ústavná sťažnosť*“ Ing. A. T., bytom R. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpená advokátkou JUDr. V. N., B., namietala porušenie čl. 2 ods. 2, čl. 12 ods. 1, čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a 3 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj čl. 2 ods. 2, čl. 7 ods. 1, čl. 36 ods. 1 a 3 a čl. 38 ods. 2

Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) v konaní vedenom na Najvyššom súde Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) pod sp. zn. 1 Cdo 27/2005.

Sťažovateľka požaduje vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie vyššie uvedených článkov ústavy a listiny rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 27/2005 z 22. novembra 2005 s tým, aby bol rozsudok zrušený a vec vrátená na ďalšie konanie, ako aj priznal sťažovateľke finančné zadosťučinenie vo výške 240 000 Sk a náhradu trov právneho zastupovania vo výške 5 788 Sk.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka sa kúpnu zmluvou z 10. marca 1997 stala podielovou spoluvlastníčkou nehnuteľností v R., a to v polovici. Ďalšia polovica patrila obchodnej spoločnosti P. (ďalej len „úpadca“). Kúpnu zmluvou, ktorej vklad do katastra bol povolený 26. júla 1999, úpadca odpredal svoj polovičný podiel piatim fyzickým osobám (ďalej len „žalovaní“) v rôznych podieloch. Po uplynutí troch rokov podal úpadca návrh na vyhlásenie konkurzu voči sebe samému. Keďže pred uzavretím kúpnej zmluvy v roku 1999 úpadca ako podielový spoluvlastník nerešpektoval zákonné predkupné právo sťažovateľky, podala táto na Okresnom súde Ružomberok (ďalej len „okresný súd“) 23. júla 2002 žalobu o vyslovenie neplatnosti kúpnej zmluvy o prevode spoluvlastníckeho podielu úpadcu na žalovaných. Rozsudkom okresného súdu sp. zn. 5 C 188/02 z 11. novembra 2003 bola vyslovená neplatnosť kúpnej zmluvy. Žalovaní podali proti rozsudku odvolanie, pričom rozsudkom Krajského súdu v Žiline (ďalej len krajský súd“) sp. zn. 23 Co 61/04 zo 7. septembra 2004 bol rozsudok okresného súdu vo výroku, ktorým vyslovil neplatnosť kúpnej zmluvy, potvrdený. Uznesením krajského súdu sp. zn. 9 K 3/03 z 23. septembra 2003 bol na majetok úpadcu vyhlásený konkurz. Do súpisu majetku úpadcu (do konkurznej podstaty) bol na základe právoplatného rozsudku krajského súdu zahrnutý aj sporný nehnuteľný majetok. Proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 23 Co 61/04 zo 7. septembra 2004 podali žalovaní dovolanie a hoci rozsudok krajského súdu sa stal právoplatným až 17. januára 2005, dovolanie bolo podané už 12. januára 2005, teda pred začiatkom plynutia zákonnej jednomesačnej lehoty na podanie odvolania. K dovolaniu žalovaných sa písomne vyjadril aj správca konkurznej podstaty úpadcu, ktorý jednak namietal podanie dovolania pred začiatkom plynutia zákonnej lehoty, ale tiež aj to, že vzhľadom na ustanovenie § 14

ods. 1 písm. d) zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o konkurze“) treba dovolacie konanie považovať za prerušené ex lege, keďže sa toto konanie týka majetku patriaceho do konkurznej podstaty, teda sporných nehnuteľností. Rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 27/2005 z 22. novembra 2005 boli rozsudky krajského súdu a okresného súdu zrušené a vec bola vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie. Z odôvodnenia rozsudku najvyššieho súdu vyplýva, že tento sa zaoberal iba námietkami žalovaných, avšak nie námietkami sťažovateľky a úpadcu.

Podľa právneho názoru sťažovateľky sú označené základné práva porušené z troch rôznych hľadísk.

1. Predovšetkým je tomu tak preto, že dovolanie nebolo podané v zákonnej lehote, keďže bolo podané ešte pred tým, ako táto zákonná lehota začala plynúť.

2. Ďalej ide o to, že hoci úpadca v dovolacom konaní namietal, že toto konanie treba považovať vzhľadom na vyhlásený konkurz za prerušené, najvyšší súd sa s touto jeho námietkou vôbec nezaoberal a nevysporiadal sa s ňou.

3. Napokon nemožno akceptovať právne posúdenie otázky včasnosti podania žaloby o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy. Podľa právneho názoru najvyššieho súdu bola žaloba, ktorou sa sťažovateľka dovoľavala neplatnosti prevodu spoluvlastníckeho podielu úpadcu na žalovaných z dôvodu porušenia jej zákonného predkupného práva, podaná po uplynutí zákonnej trojročnej premlčacej lehoty vyplývajúcej z ustanovenia § 101 Občianskeho zákonníka, keďže žaloba mala byť podaná v lehote troch rokov od podpísania kúpnej zmluvy, nie teda v lehote troch rokov od uskutočnenia vkladu vlastníckeho práva v katastri nehnuteľností. Sťažovateľka je v tejto súvislosti toho názoru, že najvyšší súd sa nedôvodne opieral o staršiu judikatúru ešte z roku 1985, pretože medzičasom došlo k výrazným zmenám v Občianskom zákonníku, a to najmä k doplneniu ustanovenia § 47 ods. 2, v zmysle ktorého má účastník zmluvy právo podať návrh na vklad vlastníckeho práva do troch rokov od uzavretia zmluvy. Takýto výklad umožňuje obchádzanie zákonného predkupného práva takým spôsobom, že uzavretá zmluva o prevode spoluvlastníckeho podielu, o ktorej druhý spoluvlastník nemusí vôbec vedieť, sa predloží na vykonanie vkladu

do katastra nehnuteľností iba tesne pred uplynutím trojročnej lehoty. Druhý spoluvlastník sa o uzavretí zmluvy o prevode spoluvlastníckeho prevodu dozvie až po vykonaní vkladu, pričom v tom čase mu už uplynie trojročná premlčacia lehota, v rámci ktorej sa môže neplatnosti zmluvy dovolať.

Z rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 27/2005 z 22. novembra 2005 vyplýva, že na základe dovolania žalovaných bol zrušený tak rozsudok krajského súdu sp. zn. 23 Co 61/04 zo 7. septembra 2004, ako aj rozsudok okresného súdu č. k. 5 C 188/02-220 z 11. novembra 2003, pričom vec bola vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie. Podľa právneho názoru najvyššieho súdu *«Súdno aplikačná prax je jednotná v názore, že všeobecná trojročná premlčacia doba, ktorá podľa citovaného zákonného ustanovenia § 101 Obč. zák. plynie odo dňa, kedy sa právo mohlo vykonať po prvý raz, začína plynúť objektívne. Predmetné právo (nárok) môže byť vykonané, resp. uplatnené v deň, kedy nárok dosiahol vo svojom vývoji najvyššie procesné štádium, ktorým je právo (nárok) podať žalobu na súde (tzv. „actio nata“), ako správne uvádzajú dovolatelia. Toto právo nie je nijako závislé od subjektívnej vedomosti oprávneného subjektu o podstate práva a o jeho výkone (uplatnení). V danom prípade preto žalobkyňa mohla reálne uplatniť predkupné právo dňa 24. 5. 1999, kedy bola uzatvorená kúpna zmluva, ktorou bolo predkupné právo porušené. Toto právo bolo porušené už v okamžiku, kedy došlo ku vzniku právneho úkonu (kúpnej zmluvy), pretože vtedy vznikol právny dôvod („titulus“), ktorý je základom porušenia predkupného práva. Okamžik, kedy došlo k porušeniu práva, nemožno posúvať až do dňa zápisu (vkladu) vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností, pretože v takom prípade už ide o spôsob, ktorým sa úradne završuje súkromnoprávny úkon, a ktorý má právny význam pre prevod vlastníckeho práva (nie pre právny úkon ako taký). Aj pre daný prípad preto treba dôsledne odlišovať obligačnoprávny účinok zmluvy o prevode nehnuteľnosti, t. j. existenciu účinnej zmluvy ako právneho titulu na strane jednej a vecnoprávny účinok vkladu do katastra nehnuteľností ako spôsob nadobudnutia vlastníckeho práva na strane druhej. Z uvedeného vyplýva, že ani v posudzovanom prípade nie je dôvod sa odchýliť od konštantnej judikatúry a začiatku plynutia premlčacej doby (viď predovšetkým R 50/85); takto nakoniec postupoval*

prvostupňový súd v pôvodnom rozsudku z 24. októbra 2002 č. k. 5 C 188/02-54, ktorého závery boli správne.»

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv lebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh je preto možné považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol

posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 27/04, I. ÚS 25/05, I. ÚS 74/05).

Ústavný súd vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ústavnosti (čl. 124 ústavy) nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov, a že jeho úloha sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05).

Podľa názoru ústavného súdu sťažnosť je zjavne neopodstatnená.

1. Skutočnosť, že žalovaní podali dovolanie pred začatím plynutia zákonnej lehoty (teda pred tým, než rozsudok krajského súdu nadobudol právoplatnosť), nemohla mať vplyv na správnosť rozhodnutia najvyššieho súdu. Rozhodujúce je totiž iba to, že v čase rozhodovania najvyššieho súdu bol už rozsudok krajského súdu právoplatný, a teda aj spôsobilý na dovolacie konanie.

2. Sťažovateľka sama uvádza, že skutočnosť, podľa ktorej bolo treba dovolacie konanie považovať za prerušené vzhľadom na prebiehajúci konkurz voči úpadcovi ako účastníkovi dovolacieho konania, keďže dovolacie konanie sa týkalo majetku pojatého do konkurznej podstaty, namietal v dovolacom konaní úpadca. Sťažovateľka túto námietku neuplatnila. Práve preto z tohto dôvodu by sa mohol na ústavný súd obrátiť úpadca, a nie sťažovateľka. Okolnosť, že sa sťažovateľka nedovoľovala prerušeniu dovolacieho konania, je celkom logická, lebo dovolacie konanie sa netýkalo majetku sťažovateľky a sťažovateľka ani nie je účastníčkou konkurzného konania vedeného ohľadne majetku úpadcu.

3. Podľa názoru ústavného súdu nemožno vyššie citované (pozri I. časť tohto rozhodnutia) právne závery najvyššieho súdu týkajúce sa začatia plynutia premlčacej lehoty pre uplatnenie relatívnej neplatnosti právneho úkonu považovať ani za arbitrárne, ani za zjavne neodôvodnené. Najvyšší súd poukazuje na platné zákonné ustanovenia a na

doterajšiu súdnu prax, v intenciách ktorej zaujal aj teraz stanovisko. Preto ústavný súd nevidel dôvod do výkladu najvyššieho súdu zasiahnuť.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. februára 2006